

Satakunnan oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma

Alueellinen oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma - 2021FI16FFPR001 - TJTP14. Satakunnan alueellista oikeudenmukaista siirtymää koskeva suunnitelma (2.0)

Sisällys

1. Siirtymäprosessin pääpiirteet ja niiden alueiden yksilöinti, joihin siirtymä vaikuttaa kielteisimmin jäsenvaltiossa	3
1.1 Strateginen viitekehys kohti ilmastoneutraaliutta	3
1.2 Alueet, joihin vaikutusten odotetaan kohdistuvan kielteisimmin ja perustelut taloudellisista ja työllisyysvaikutuksista	5
2. Siirtymään liittyvien haasteiden arviointi Satakunnan osalta	8
2.1 Ilmastoneutraaliin unionin talouteen vuoteen 2050 mennessä siirtymisestä aiheutuvien taloudellisten, yhteiskunnallisten ja alueellisten vaikutusten arviointi ..	8
2.2 Kehitystarpeet ja -tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ilmastoneutraalin unionin talouden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä	13
2.3 Johdonmukaisuus muihin kansallisiin ja alueellisiin strategioihin ja suunnitelmiin nähden	15
2.4 Suunnitellut toimintatypit	16
3. Hallintomenettelyt	20
3.1 Kumppanuus	20
3.2 Seuranta ja arviointi	20
3.3 Koordinointi- ja seurantaelin/-elimet	22
4. Ohjelmakohtaiset tuotos- ja tulosindikaattorit	22

1. Siirtymäprosessin pääpiirteet ja niiden alueiden yksilöinti, joihin siirtymä vaikuttaa kielteisimmin jäsenvaltiossa

1.1 Strateginen viitekehys kohti ilmastoneutraaliutta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmaan (10.12.2019) on kirjattu: *”Hallitus toimii tavalla, jonka seurauksena Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja.”*

Hallitusohjelma on sisällytetty Suomen yhdistettyyn ja kansalliseen energia- ja ilmastosuunnitelmaan, joka toimitettiin Euroopan komissiolle (EY) joulukuussa 2019 energiaunionin hallinnasta ja ilmastotoimista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/2019 vaatimusten perusteella.

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma vuoteen 2030 ohjaavat Suomen siirtymistä kohti ilmastoneutraaliutta. Suomen tavoitteena on nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 51 prosenttiin energian kokonaiskulutuksesta ja 30 prosenttiin tieliikenteen käyttämän energian loppukulutuksesta.

Energiatohokkuuden osalta tavoitteena on pitää energian loppukulutus enintään tasolla 290 TWh. Strategian valmistelussa otetaan huomioon komissiolta kesällä 2021 tulevat Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa (’Green Deal’) koskevaan tiedonantoon liittyvät säädösehdotukset vuoden 2030 tavoitteiden tiukentamisesta ministeriöissä tehtävä sektorikohtainen selvitystyö: Toimialojen vähähiilisyystiekartat, Rakentamisen hiilijalanjälkityö, Fossiilittoman liikenteen tiekartta.

Kansallinen uudistettu ilmastolaki hyväksyttiin 1.7.2022. Sen keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- Ihmisen toiminnasta aiheutuvat kasvihuonepäästöt -60 % 2030, -80 % 2040 ja 90-95 % 2050
- Ilmastoneutraali (päästöt ja nielut yhtä suuret) 2035 ja, että poistumat kasvavat ja päästöt vähenevät edelleen myös sen jälkeen.

Osaksi uudistetun ilmastolain mukaista suunnittelujärjestelmää tulee maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma, jonka päämääränä on kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti edistää maankäytön, metsätalouden ja maatalouden päästöjen vähentämistä, nielujen aikaansaamien poistumien vahvistamista sekä sopeutumista ilmastomuutokseen.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma edistää osaltaan kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista vuoteen 2035 mennessä sekä EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Hallitus ei ole päättänyt tai linjannut turpeen käytöstä vuoden 2030 jälkeiselle ajalle.

Luonnos Suomen uudeksi kansalliseksi ilmasto- ja energiastrategiaksi julkaistiin keväällä 2022. Strategiassa tähdätään ilmaston hiilineutraalisuuden saavuttamiseen vuoteen 2035 mennessä. Julkinen kuuleminen strategiasta päättyi 15. toukokuuta 2022. Strategia sisältä skenaarioita Suomen tulevaisuuden energijärjestelmäksi. Niin kutsutussa perusskenaariossa uusiutuvan energian tuotanto kasvaisi 140 terawattitunnista 190 terawattitunnista vuoteen 2035 mennessä.

Puupohjaiset polttoaineet, tuulivoima ja lämpöpumput ovat pääasialliset lähteet ja välineet uusiutuvan energian lisätuotannolle. Kysynnän kasvu perustuu markkinaolosuhteista riippuvaan kysyntään. Edellä mainitut lähteet ovat kaikkein kilpailukyysisimpiä Suomessa fossiilisiin polttoaineisiin nähden.

Puupohjaisten polttoaineiden päälähteet ovat metsäteollisuuden sivuvirrat ja metsätaloussektorin jätteet. Selluloosan tuotannon odotetaan nousevan, joka johtaa bioenergiatuotannon kasvuun. Suomessa metsiä hoidetaan niin, että metsäkatoa ei tapahdu. Suomi toimeenpanee REDII direktiivin ml. kestävyys kriteerin soveltaminen biomassan käytölle. Suomessa sovelletaan myös ei-merkittävää haittaa periaatetta ao. EU-ohjelmissa ml. RRF-rahoitus. Kansalliset investointituet ohjataan kestävien uusiutuvien liikennepolttoaineiden pääasiassa liikenteen kestävä biopolttoaineiden ja biokaasun tuotannon.

Tuulivoiman tuotantokapasiteetti on Suomessa nopeassa kasvussa. Tuotantokapasiteetin odotetaan nousevan kuluvana vuonna yli 5 000 megawattiin. Tuulivoiman tuotanto on hyvin kilpailukykyistä eikä investointeihin käytetä julkista tukea. Alueellisesti on kuitenkin huomioitava puolustusvoimien antamat rajoitteet tuulivoiman rakentamiselle erityisesti Venäjän rajan läheisyydessä ja osin muillakin alueilla.

Lämpöpumppujen käyttö lisääntyy Suomessa nopeasti. Lämpöpumpuilla tuotetaan uusiutuvaa energiaa, kuten geenergiaa. Niillä myös otetaan talteen jäte-energiaa. Kansallisesti on käytössä investointitukea esim. jätelämpö ja geenergia projekteihin, joissa kehitetään ei-polttoon perustuvia teknologisia ratkaisuja.

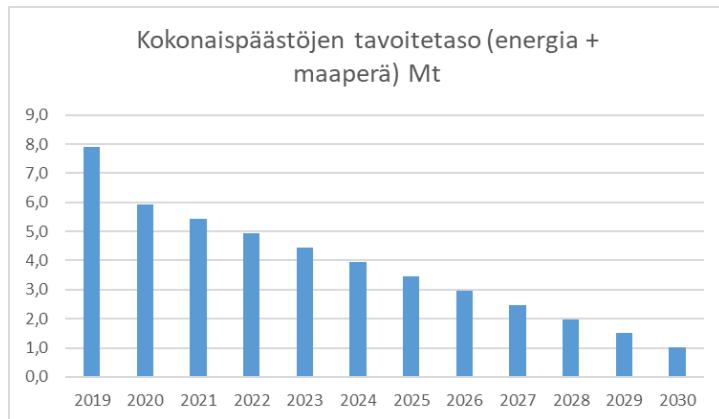
Suomen osalta JTF-erityistavoitteena on vähintään puolittaa turpeen energiakäyttö vuoteen 2030 mennessä. EU:n maaraportissa Suomelle (2020) todetaan, että Suomi on pitkälti saavuttamassa vuoden 2020 ilmastotavoitteensa, mutta hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä edellyttää kunnianhimoisia uusia toimenpiteitä. Raportin mukaan turpeen käytön vaiheittainen lopettaminen voisi edistää huomattavasti Suomen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä.

Raportin mukaan toimiala on arvioinut, että turvetuotannon välitön työllisyysvaikutus vuonna 2018 oli 2 300 henkilötyövuotta, ja kun epäsuora vaikutus otetaan huomioon, määrä kasvaa 4 200 henkilötyövuoteen. Raportissa todetaan, että jos turvetuotanto lopetettaisiin asteittain, työttömyysriski kohdistuisi pääasiassa työntekijöihin alan välittömästi tarjoamissa työpaikoissa. Vaarassa saattavat olla myös jotkin välilliset työpaikat, koska talouden toimeliaisuus vähenee turvetuotantoalueilla. Tämä edellyttää alueellisen talouden monipuolistamista siten, että varmistetaan alueen houkuttelevuus tulevien investointien kannalta sekä asianomaisten työntekijöiden uudelleen koulutus ja täydennyskoulutus.

Turpeesta ja turpeen roolista energiapolitiikassa ml. alueellisuus

Turvetta käytetään energiaksi sekä muun muassa kasvuvalustoissa ja eläinten kuivikkeena. Turpeesta valmistetaan myös esimerkiksi aktiivihiehtä. Turpeen energiakäyttö Suomessa oli vuonna 2020 noin 42 489 TJ (11,8 TWh), eli noin 3,3 % kokonaisenergiankäytöstä. Suomessa turpeella tuotetaan sähköä ja lämpöä yhdyskuntien ja teollisuuden tarpeisiin.

Turpeen energiakäytön odotetaan laskevan vuoden 2019 TWh tasosta 15,7 vuoden 2030 tasoon 2,0. Vastaavasti kokonaispäästöt vähenevät vuoden 2019 Mt-tasosta 7,9 vuoden 2030 tasoon 1,0, kuten alla olevasta kuvasta ilmenee.

Suomessa turpeenkäyttöä on edistetty fossiilisia polttoaineita alemmalla lämmityskäytön valmisteverokannalla. Turpeen alempi vero on lisännyt turpeen käyttöä erityisesti suhteessa kivihiileen. Päästöoikeuden korkean hinnan vuoksi turvetta puolestaan korvautuu uusiutuvilla puuperäisillä polttoaineilla. Turvetta voi varastoida pitkäaikaisesti. Suomessa on erillinen lainsäädäntö polttoturpeen turvavarastoinnista.

Turpe on energiantuotannossa paikallinen resurssi, ja sen energiakäyttö keskittyy samoihin maakuntiin kuin sen tuotanto. Koska maakaasuverkko ei pääsääntöisesti ulotu turvetta tuottaviin maakuntiin, ja koska maakaasun käyttö ei ole taloudellisesti kannattavaa suhteessa puupolttoaineisiin, ei turve korvautu Suomessa maakaasulla.

Erytiesi turvetta merkittävästi tuottavissa maakunnissa sähkön ja lämmöntuotanto perustuu monopolpolttoainekattiloihin, joissa voidaan hyödyntää eri polttoaineita. Tämä mahdollistaa turpeen melko nopean korvautumisen muilla vaihtoehdoilla, mikäli tämä on taloudellisesti perusteltua. Se voi johtaa nopeisiin työpaikkamenetyksiin turvesektorilla.

1.2 Alueet, joihin vaikutusten odotetaan kohdistuvan kielteisimmän ja perustelut taloudellisista ja työllisyysvaikutuksista

Turvetoimialan vaikutuksia Suomen kansantalouteen sekä maa- ja seutukuntien aluetalouteen on selvitetty Pellervon taloustutkimus PTT:n hankkeessa, joka julkaistiin keväällä 2021. Selvitys koski turvetoimialaa kokonaisuutena.

Vuonna 2019 turvetoimialan liikevaihto koko maassa oli 455 miljoonaa euroa ja työllisyys 1 400 henkilötyövuotta. Turvetoimialan tuotannon bruttoarvo oli kuitenkin liikevaihtoa suurempi, noin 500 miljoonaa euroa, josta toimialan oma jalostusarvo oli noin 126 miljoonaa euroa. Turvetoimialalla todettiin kuitenkin myös sen suoria vaikutuksia laajemmat vaikutukset alueen talouteen. Panos-tuotostaulujen perusteella turvetoimialan tuottamasta arvosta noin 40 prosenttia muodostuu turvetoimialalla, reilut 30 prosenttia muilla toimialoilla, reilut 20 prosenttia tulee tuonnista ja veroista tuli vajaat viisi prosenttia.

Tuotantoketjun kotimaisesta työllisyydestä tuli noin 55 prosenttia turvetoimialalta, loput muilta toimialoilta, kuten koneiden ja laitteiden korjauksesta ja kuljetuksesta. Turvetoimialan tuotantoketju työllisti siis noin 1,8 kertaa toimialan oman työllisyyden verran. Tällöin vuoden 2019 turvetoimialan 1 404 henkilötyövuotta tarkoittivat koko tuotantoketjussa noin 2 500 henkilötyövuotta. Vuoden aikana työllisten määrä tuotantoketjussa oli kuitenkin selvästi suurempi, sillä iso osa varsinkin turpeen noston työllisistä oli kausityöntekijöitä.

Koska turpe on energiantuotannossa paikallinen resurssi, tulee sen tuotannon vähenemisen työpaikkamenetykset korostumaan nimenomaan kunta- ja seutukuntatasolla. Lisäksi tulevat laajemmat haittavaikutukset, kun turvealan työpaikkojen poistuminen vähentää kysyntää myös alueen palveluille ja heikentää julkisten palveluiden rahoituspohjaa sekä ennen kaikkea heikentää alueen elinvoimaa, kun nuorten käytännössä ainoat työnsaantimahdollisuudet lähes häviävät. Suomi on ehdottanut komissiolle JTF-tukialueen laajentamista kuudella maakunnalla ja Pirkanmaan neljällä kunnalla komission ehdotuksesta. Komissio ehdotti Suomelle maaraportissa 2020 tukialueeksi Itä- ja Pohjois-Suomen seitsemää maakuntaa.

Suomen ehdotus seuraavien maakuntien ja kuntien sisällyttämistä rahaston tukialueeseen:

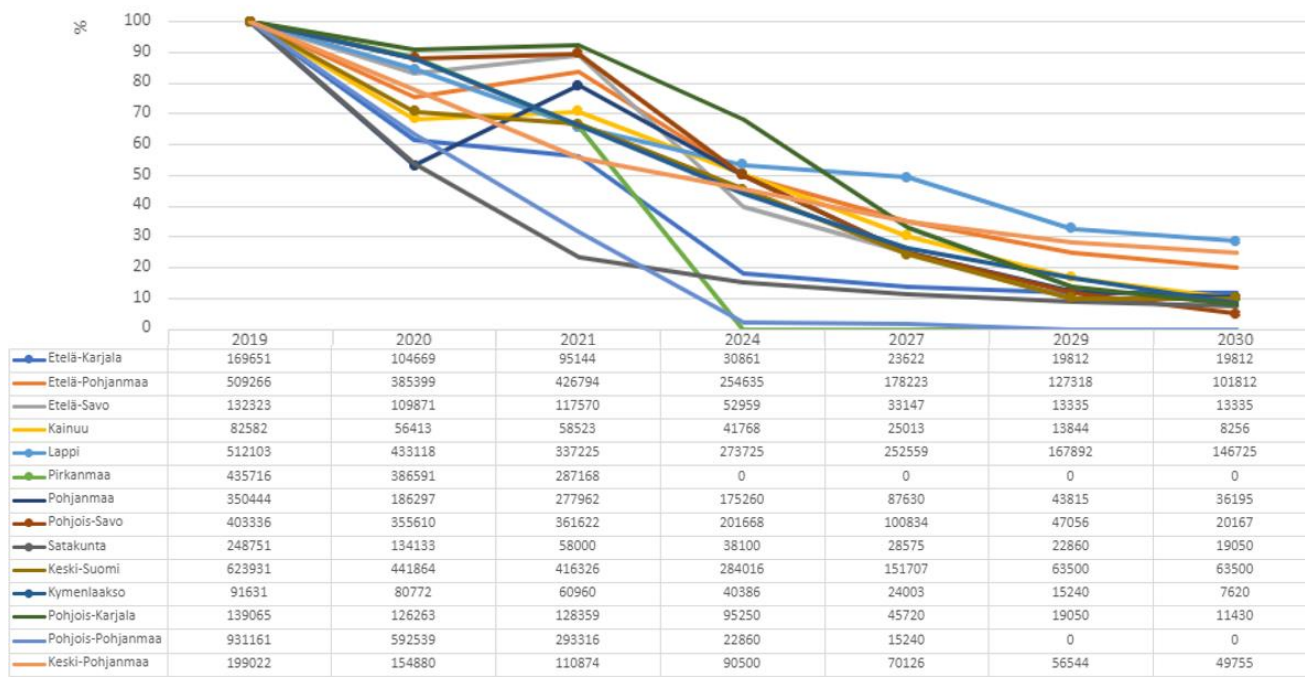
- Etelä-Pohjanmaan, Satakunnan ja Keski-Suomen maakunnat niiden vahvan turvetuotannon perusteella;
- Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat niiden heikon resilienssikyvyn ja merkittävän turvetuotannon vuoksi;
- Pohjanmaan maakunta sen turpeesta riippuvien kasvi- ja eläintuotannon sekä kuljetus- ja koneyrittäjyyden työpaikkojen menetysten uhan vuoksi. Lisäksi Pohjanmaalla turpeen merkittävänä käyttäjänä merkittävä toiminnallinen yhteys naapurimaakuntien turvetuotantoalueisiin (Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaa ja Satakunta);
- Parkano, Kihniö, Virrat ja Punkalaidun Pirkanmaan maakunnasta turvetuotannosta hyvin riippuvaisina yksittäisinä kuntina. Näillä kunnilla on myös vahva yhteys naapurimaakuntien (Etelä-Pohjanmaa ja Satakunta) turvetuotantoalueisiin.

Laajennusehdotuksen tarkemmat perustelut alueittain esitetään luvussa 2.1.

Suomessa turpeen energiatuotantoa on lähes kaikissa maakunnissa. Turvetuotannon merkitys korostuu maakunnissa erityisesti paikallisesti seutukunta- ja kuntatasoilla. Turvetuotantoalueet sijoittuvat pääosin harvaan asutuille alueille, joilla työvoiman kysyntä on muuten erittäin vähäistä. Siten siirtyminen turpeesta hiilineutraaliin energiantuotantoon vaikuttaa erittäin haitallisesti kaikkien 14 maakunnan turvetuotantoalueisiin.

Kuten alla olevasta kuviosta voidaan havaita, turpeen energiakäytöstä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät JTF-maakunnissa vuodesta 2019 vuoteen 2030 vähintään 70 %.

Turpeen energiakäytön kasvihuonekaasupäästöjen kehitys vuodesta 2019 vuoteen 2030, % ja tCO₂/a

Edellä mainitut päästöt vähenevät yhteensä 4 301 000 tCO₂ kyseisenä ajanjaksona. Tämä on 89 % vuoden 2019 lähtötasosta 4 829 000 tCO₂.

Kun hallitusohjelman sitoumus on pienentää turpeen energiakäyttöä vähintään 50 %, on kyseessä käytännössä todella huomattava hallituksen sitoumuksen nopeuttaminen ja vahventaminen.

Lisäksi JTF-toimin ennallistetaan turvetuotantoalueita, jonka ansiosta tuotantoalueiden päästöt vähenevät ja ennallistetut alueet muuttuvat hiilinieluksi. Samalla luonnon monimuotoisuus paranee ja haitalliset vesistövalumat vähenevät ennallistetuilla alueilla merkittävästi. JTF-toimin on tavoitteena ennallistaa yhteensä 13 300 hehtaaria turvealueita, jolla vähennetään päästöjä yhteensä 218 500 tCO₂.

JTF-maakunnissa on asetettu kunnianhimoisia tavoitteita hiilineutraalisuuteen pääsemiseksi. On myös laadittu tiekarttoja toimenpiteiden kartoittamiseksi. Osin on myös asetettu tavoitteita ja tehty linjauksia vuoden 2030 jälkeiselle ajalle.

Myös ilmasto- ja energiastrategioita päivitetään parhaillaan esim. vuosien 2035, 2040 ja 2050 tavoitevuosien osalta.

JTF-maakunnat vievät samalla käytäntöön uuden ilmastolain päästövähennystavoitteita vuosille 2035, 2040 ja 2050 sekä tavoitteita hiilinielujen vahvistamisesta.

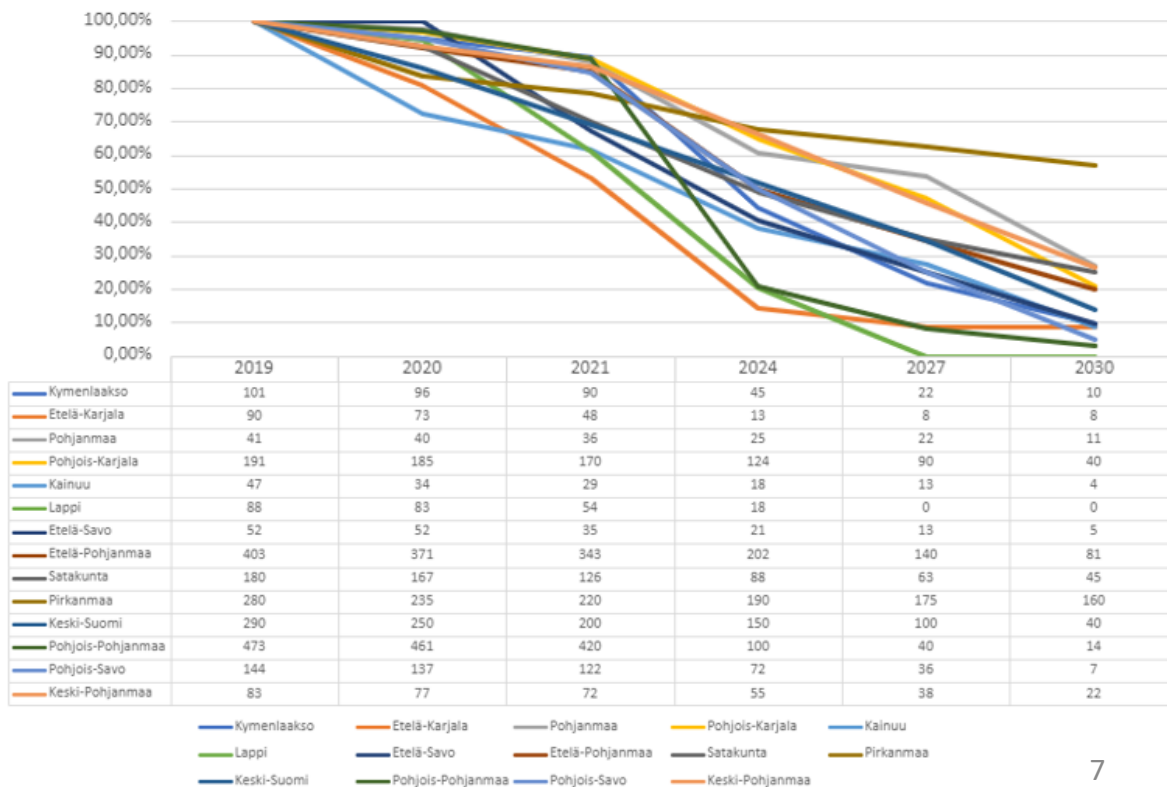
Myös komission maaraportissa esittämät investointitarpeet ovat yhteisiä kaikille 14 alueelle. Niiden toteuttaminen on välttämätöntä alueiden elinvoimaisuuden turvaamiseksi tilanteessa, joissa alueilta puuttuvat omat resurssit väistämättömien haittavaikutuksien vastaamisessa.

Seuraavassa kuvassa ja taulukossa esitetään kaikkien 14 alueiden odotettu suorien ja välillisten työpaikkojen väheneminen prosentuaalisesti ja henkilötyövuosina vuoteen 2030 saakka.

Kuten kuvasta havaitaan, lähes kaikilla alueilla turvetyöpaikkojen alenema on vähintään 70 prosenttia vuodesta 2019 vuoteen 2030. Taulukon mukaan hallitusohjelman tavoite turpeen energiakäytön puolittumisesta toteutuu useimmilla alueilla jo vuoteen 2024 mennessä, kun PTT:n mallinnuksessa turpeen käytön puolittuessa välittömien ja välillisten työllisten määrä pienenee 45 prosentilla.

Suomen ehdottama aluelajennus ei vaaranna riittävän tuki-intensiteetin turvaamista. Laajennus huomioiden tuki-intensiteetti olisi noin 170€ per asukas, joka on edelleen noin kolmanneksen enemmän kuin komission maaraportissa ehdottaman mukainen 129,1€ per asukas. Tätä selittää tietenkin myöhemmin päätetty JTF kokonaisvarojen lisäys EU-tasolla.

Suorien ja välillisten turvetyöpaikkojen väheneminen JTFmaakunnissa v. 2019-2030, % ja htv

2. Siirtymään liittyvien haasteiden arviointi Satakunnan osalta

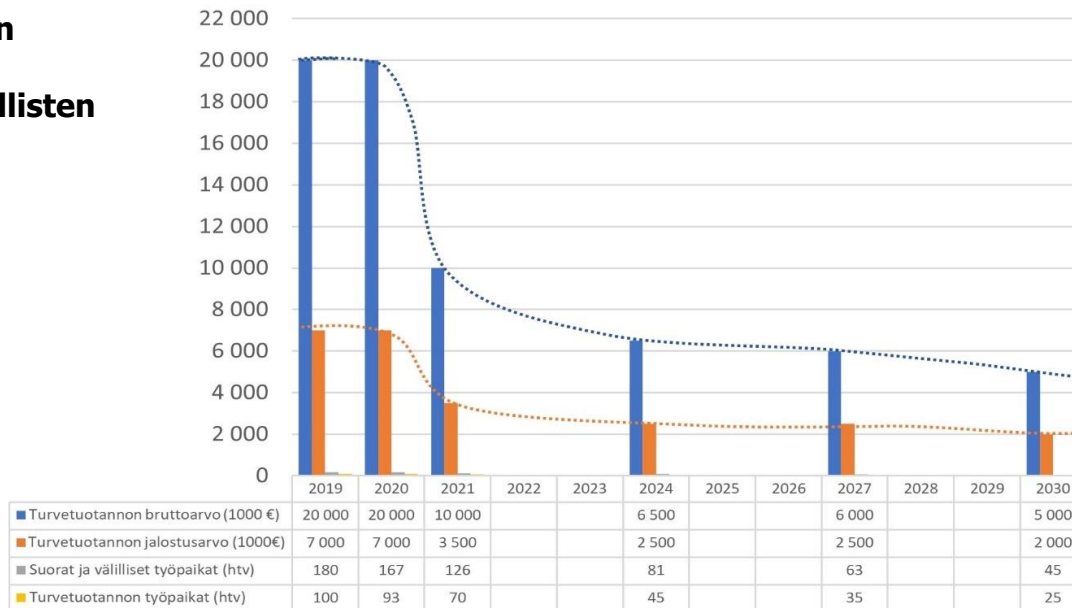
2.1 Ilmastoneutraaliin unionin talouteen vuoteen 2050 mennessä siirtymisestä aiheutuvien taloudellisten, yhteiskunnallisten ja alueellisten vaikutusten arviointi

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksessaan komissiolle Suomi on todennut Satakunnan olevan vahva turvetuotantomaakunta. Energiaturpeen tuotannon ja käytön väheneminen aiheuttaa merkittäviä ja laajoja taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ympäristöllisiä haittavaikutuksia.

Satakunnassa oli v. 2019 turvealalla yhteensä noin 100 välitöntä työpaikkaa ja 80 välillistä työpaikkaa yhteensä 60 toimipaikassa. Työntekijöistä yli 85 % oli miehiä. Turvetuotannon bruttoarvo oli noin 20 milj.€. ja jalostusarvo noin 7 milj.€.

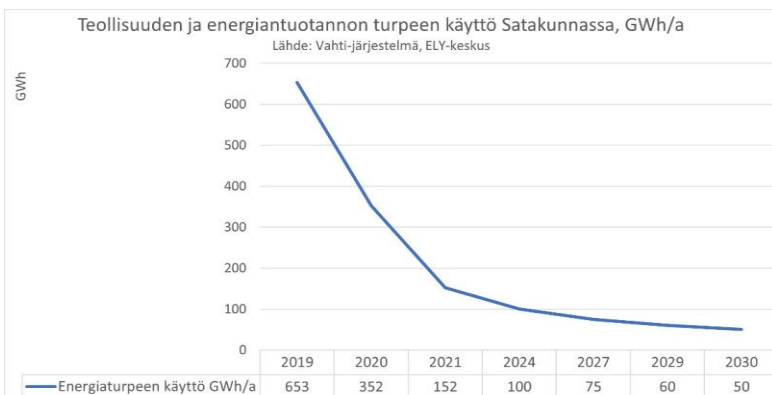
Huomioitaessa myös välilliset vaikutukset, turvetuotantoala tuotti Satakuntaan jopa 35–40 miljoonan liikevaihdon. Vuoteen 2030 mennessä välittömien ja välillisten työpaikkojen ennakoidaan vähenevän 75 %.

Kuvio: Turpeen työllistävyyden, tuotannon brutto- ja jalostusarvon kehitys Satakunnassa 2019-2030

Yllä esitetyt luvut perustuvat PTT:n raporttiin ja niitä on täydennetty alueen ja kuntien viranomaisten, asiantuntijoiden sekä turvealan yrittäjiltä koottuun tietoon, jonka mukaan turpeen noston toimialalle (TOL 0892) tilastoiduista luvuista puuttuu tilastointitavan vuoksi merkittävä osa alueen turvetuotannon arvosta, toimipaikoista ja työllisyydestä, Liikevaihdosta ja työllisyydestä arvioidaan tilastoituvan jopa 50 % muille toimialoille (esim. maa- ja metsätalous) ja osin jopa toisille alueille (esim. pääkonttorin sijainnin mukaan). Satakunta tuottaa turvetta myös naapurimaakuntien tarpeisiin.

Suurin osa tuotantoalasta sijaitsee Pohjois-Satakunnassa (erit. Kankaanpää, Karvia). Lisäksi tuotantoalueita on Porin ja Rauman seuduilla. Rauman seudulla korostuu kasvatuturpeen tuotanto. Energiaturpeen käyttö on vähentynyt nopeasti Satakunnassa. Teollisuus ja energiantuotanto käytti Satakunnassa v. 2019 turvetta 653GWh/a. Useimmat polttoturpeen käyttäjät Satakunnassa ovat luopumassa turpeesta polttoaineena vuoteen 2024 mennessä. Energiaturvetta käytetään kaikissa seutukunnissa, määrällisesti eniten Porin seudulla.

Metsäenergian käyttöä ja energiapuun korjuuta voidaan

Satakunnassa raaka-ainevarojen puolesta lisätä kestävästi niin harvennusmetsistä kuin metsän uudistusaloilta. Luken tutkimuksen mukaan taimikonhoitoa oli tehty Satakunnassa jaksolla 2015-2019 yht. 30.000 ha ja tarve kaudelle 2020-2024 on 60.000 ha. Ensiharvennuksia oli tehty 31.000 ha ja tarve on 64.000 ha. Taimikonhoito- ja ensiharvennusrästejä on runsaasti. Hehtaarista nuorta metsää saadaan keskimäärin 30 m³ rankapuuta, joka on hakkeena 75 m³. Yhdestä kuutiosta saadaan energiaa 2 MWh. Metsäkeskuksen tekemän (2022) tarkastelun perusteella **Satakunnassa on käytetty 18 % pienpuun käytön potentiaalista suhteessa mahdollisuuksiin.**

Lämpölaitoksilla on mittavia investointisuunnitelmia, joiden tavoitteena on siirtyminen polttoon perustumattomaan energiantuotantoon.

Lisäksi toteutuneet ja suunnitteilla olevat investoinnit (esim. Metsä Fibren mäntysaha ja BioEnergo Oy:n puuraaka-aineen konversiolaitos) lisäävät merkittävästi puun ja sivuvirtojen kysyntää alueella, ja vauhdittavat samalla siirtymistä pois myös puun poltosta kaskadiperiaatteen mukaisesti. Näin ollen metsäenergian käyttäminen turpeen korvaajana energiantuotannossa jää lyhytkestoiseksi vaiheeksi Satakunnassa.

Turveyrittäjille suunnatun kyselyn tulosten mukaan turpeen noston liikevaihto on pudonnut v. 2018-2021 välillä keskimäärin lähes 50 %. Osa yrityksistä on jo lopettanut turpeennoston v. 2021 loppuun mennessä, tai arvioi toiminnan loppuvan v. 2025 mennessä.

Siirtymällä on vaikutuksia Satakunnassa merkittäviin toimialoihin; metsä-, energia- ja elintarvikealaan sekä laajemmin alueen houkuttelevuuteen, maaseudun elinvoimaan ja työllisyyteen sekä kuntien talouteen. Turpeen tuotannon työpaikkojen poistuminen vähentää kysyntää alueen palveluille ja heikentää julkisten palveluiden rahoitus pohjaa. Turpeen tuotantoon kytkeytyviä yrityksiä ja työpaikkoja on maaseutualueilla Satakunnan jokaisessa seutukunnassa.

Satakunta on muuttotappioaluetta ja väestöllinen huoltosuhde v. 2019 oli 71,5 % (koko maa 61,4 %). Turvetoimialan alasajo heikentää alueen elinvoimaa. Erityisen voimakkaasti tämä vaikuttaa Pohjois-Satakunnassa, jossa turvealan osuus alueen kaikkien yritysten tuotannon brutto- ja jalostusarvosta, henkilöstömäärästä ja toimipaikkojen määrästä on suurin, muuttotappio voimakkainta ja huoltosuhde heikoin (76,3 %). Seutukunta on ollut pitkään Suomen pahimpia muuttotappioalueita.

Pohjois-Satakunnan seutukunnan yrityksistä 1,5 % on turvetoimialalle tilastoituja yrityksiä ja turvetoimialalla on 0,8 % seutukunnan yritysten henkilöstömäärästä. Luvuista puuttuu turvetuotantoa muun toimialaluokituksen alla (esim. maatalouden yhteydessä) harjoittavat yritykset. Turvetuotannon väheneminen vaikuttaa merkittävästi niiden maatalojen elinkelpoisuuteen, joissa osana toimintaa on ollut turpeen nosto. Maatalojen kannattavuus on Suomessa muutenkin heikentynyt voimakkaasti.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Turpeen tuotannon ja käytön väheneminen lisää työttömyyttä (erit. nuoret ja matalasti koulutetut miehet), riskiä syrjäytymiseen, heikentää hyvinvointia sekä vähentää alueen pitovoimaa ja syventää alueen muuttotappiota. Huolestuttavaa on nuorten työllistymismahdollisuuksien heikkeneminen. Turvetuotantoala on tarjonnut töitä alueen nuorille (erit. Pohjois-Satakunta) sekä monelle matalan koulutustason tai vähäisen työkokemuksen omaavalle.

Turveyrittäjiltä kyselyn kautta saadun tiedon perusteella 70 % turveyrityksistä ei enää v. 2021 palkannut nuoria kesätöihin. Arvioitaessa turvealan työpaikkojen ennakoitua muutosta työssäkäyntitilastojen (ikäryhmä, sukupuoli) pohjalta, suhteellisesti eniten työpaikkoja tullaan menettämään ikäryhmässä 18-34 vuotta, suurin osa miehiä. Tästä on jo viitteitä vuosien 2018-2020 tilastoja vertailtaessa.

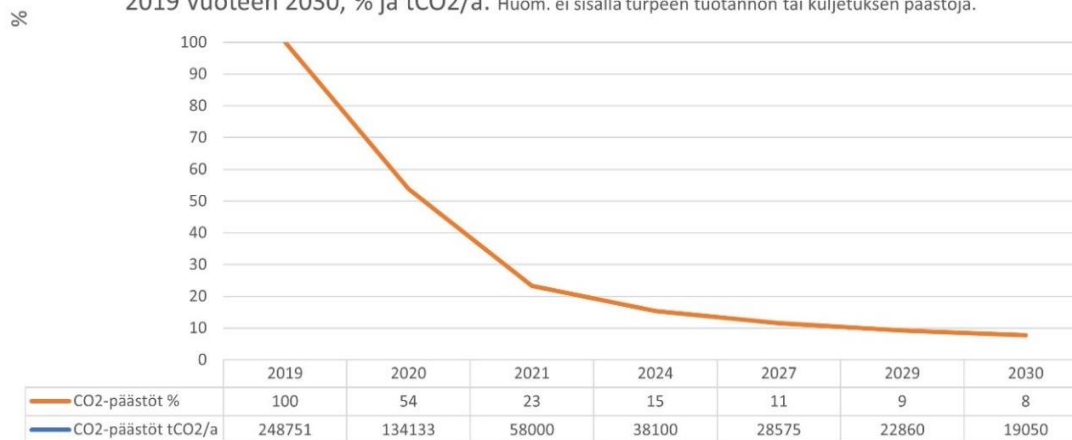
Nuoren työntekijän urapolku on usein johtanut turvealan kesätöistä ammatillisiin opintoihin joko oppilaitokseen tai oppisopimuksella. Turvetuotannossa työskentely on tukenut ammatillisen koulutuksen hankkimista myös työharjoittelumahdollisuuksilla. Osa nuorista on jatkanut työssä koneurakoinnin parissa, osa ryhtynyt alan yrittäjiksi ja osa jatkanut opinnoissaan, usein teknisillä aloilla. Turvetuotantoalan merkitys esim. koneurakointi-, maanrakennus- ja raskaskonehuoltoalan osaajien ”rekrytointikanavana” on ollut merkittävä. Nopeasti edenneellä siirtymällä on merkittäviä taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia, jotka kohdentuvat yrittäjiin, työntekijöihin ja heidän perheisiinsä, turvealaan välillisesti kytkeytyviin yrityksiin ja laajemmin aluetalouteen.

Ympäristövaikutukset

Satakunnassa sijaitsee noin 9 % koko maan v. 2019 turvetuotannossa olleesta pinta-alasta (5 504 ha koko maan noin 60 000 hehtaaria) ja käytössä oleva tuotantoala laskee nopeasti. Jo avatuilla alueilla turpeen hyödyntämättä jättäminen aiheuttaa merkittävästi sekä ilmasto- että vesistö päästöjä, koska turve hajoaa luontaisesti. Tuotantoalueiden jälkihoitotoimenpiteiden toteuttamisella on vaikutuksia mm. alapuolisiin vesistöihin ja tuotantoaluetta ympäröivän alueen kosteustasapainoon.

Turpeen energiakäytöstä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt vähenevät Satakunnassa yli 92 % vuodesta 2019 (248 751 tCO₂/a) vuoteen 2030 (19 050 tCO₂/a), kuvio alla. Vähentäminen on siis selvästi suurempi kuin Suomen hallitusohjelman tavoite.

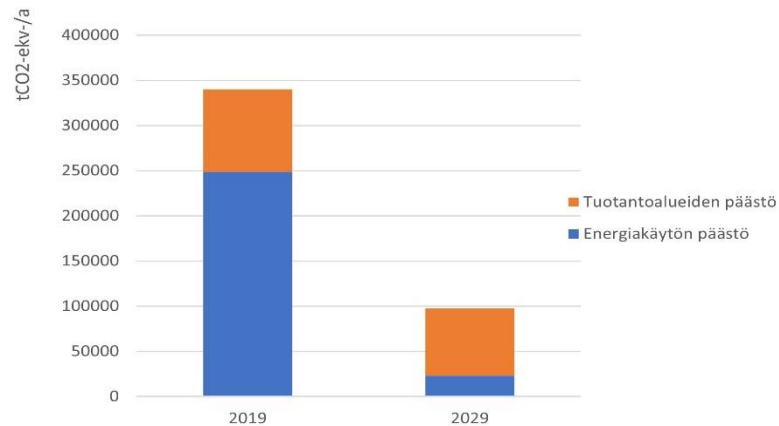
Turpeen energiakäytön kasvihuonepäästöjen kehitys Satakunnassa vuodesta 2019 vuoteen 2030, % ja tCO₂/a. Huom. ei sisällä turpeen tuotannon tai kuljetuksen päästöjä.

Tavoitteena on ennallistaa turvetuotantoalueita 1 000 hehtaaria, jonka ansiosta tuotantoalueiden päästöt vähenevät 16 575 tCO₂/a, ja ennallistetut alueet muuttuvat hiilinieluiksi. Samalla luonnon monimuotoisuus kasvaa ja haitalliset vesistövalumat vähenevät ennallistetuilla alueilla merkittävästi. (Laskentamenetelmä: turvetuotantoalueen pinta-ala on kerrottu UNFCCC:lle lähetettävän kansallisen kasvihuonekaasuinventaarion kertoimilla ja ennallistettavan alueen pinta-ala kerrottu IPCC:n ohjeistuksen mukaisilla kertoimilla).

Yhteenlaskettuna turpeen energiakäytön ja tuotannon päästöt Satakunnassa laskevat vuosien 2019 ja 2029 välillä 71,36 %.

Turpeen energiakäytön ja tuotannon päästöt Satakunnassa yhteensä v. 2019 ja 2029, tCO₂-ekv./a

Maakunta noudattaa uuden ilmastolain päästötavoitteita (tavoitteet kuvattu kappaleessa 1.1.). Satakunta-strategian (maakuntasuunnitelma 2050, maakuntaohjelma 2022-2025 ja älykkään erikoistumisen strategia 2021-2027) ohjaavana periaatteena on vastuullinen toimintatapa ja ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen huomiointi kaikessa kehittämistyössä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset, riskien analysointi ja vaikutusten ennakoiti otetaan huomioon aluekehittämistoimien suunnittelussa ja niihin liittyvässä päätöksenteossa.

Satakunta on mukana Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) koordinoimassa edelläkävijämaakuntien ”Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia”(CANEMURE) -hankkeessa (EU:n Life IP). Hankkeen toimesta on valmisteltu Satakunnan ilmasto- ja energiastrategia 2030, jonka visio on: *”Satakunta on vuonna 2030 ilmastoystävällinen, kestävien energiaratkaisujen maakunta”*.

Lähtökohtana on ollut kansallisen ilmasto- ja energiapolitiikan soveltaminen maakuntatasolle ja tavoitevuoden ulottaminen vuoteen 2030. Strategisena toimenpide-ehdotuksena on esitetty, että Satakunta hakeutuu HINKU-maakunnaksi. (The municipalities and regions in the network are committed to an 80% reduction in greenhouse gas emissions from 2007 levels by 2030.)

Turvetuotannon nopea väheneminen aiheuttaa haittavaikutuksia, jotka kohdistuvat maakunnan sisällä moniin toimialoihin.

Taantuvat alat: Turpeen nosto Suoraan turvetuotannossa työskentelevien työpaikoista arvioidaan poistuvan vuoteen 2030 mennessä 75 %, joka tarkoittaisi noin 75 henkilötyövuotta. Alueen turveyrittäjille suunnatusta kyselystä saadun tiedon mukaan v. 2018–2021 välillä alan kokoaikaisista työpaikoista on poistunut jo n. 30 % ja liikevaihdosta keskimäärin n. 50 %.

Työpaikkoja menetetään maakunnan kaikissa seutukunnissa. Työpaikkamenetykset ovat suurimmat Pohjois-Satakunnassa. Luvuista puuttuu kokonaan turvetuotantoa muun toimialaluokituksen alla (esim. maatalous, muu urakointi) harjoittavat yritykset, joka on hyvin tyypillistä alueella.

MURROKSESSA OLEVAT ALAT: mm. kuljetusyritykset, turpeen varastointi, turvealan koneja laitevalmistus, kaluston huolto, varaosamyynti, konekaupan yritykset, lannoiteala, turvetta käyttävät lämpölaitokset, maanrakennus-, koneurakointi- ja raskaskonehuoltoalat. Turpeen tuotannon vähenemisen vaikutukset ulottuvat laajasti eri toimijoihin edellä mainituilla aloilla koko maakunnassa.

Alueellisessa skenaariossa, jota tukee mm. turveyrittäjien kyselyn tulokset, ennakoidaan murrosaloilta (välilliset työpaikat) menetettävän v. 2030 mennessä noin 60 henkilötyövuotta (-75 %). Tarkka arviointi on toimialan yritysten monialaisuuden vuoksi vaikeaa. Turpeen käyttäjinä korostuvat kaukolämpölaitokset (koko maakunta, käyttöä (Gwh) eniten Porin seudulla), tuotanto- ja kotieläintilat (kuivike) (koko maakunnassa, siipikarjatuotantoa eniten Rauman seudulla, jossa myös kasvuturvetta jalostavaa teollisuutta) sekä kasvualustojen käyttäjät (koko maakunta).

UHATUT ELINKEINOT: Maatalous, kasvu- ja kuiviketurpeen tuottajat, jalostajat ja käyttäjät; elintarviketuotanto, kotieläintilat, kasvinviljely, metsätaimipuutarhat ym. Satakunta on merkittävä biotalous- ja energiamaakunta.

Turvetuotanto on monelle maatilalle tärkeä osa elinkeinotoimintaa, ja turvetuotannon tuloilla on ollut suuri merkitys maatalon elinkelpoisena pysymiseen. Maatalouden harjoittamisen kannattavuus on heikentynyt rajusti ja yhteisvaikutuksena turvetuotannon nopea väheneminen aiheuttaa tiloille vakavan kriisin.

Satakunnassa on kansallisesti merkittävää kasvuturpeen tuotantoa ja jalostustoimintaa sekä eläintuotantoa. Kuiviketurpeella on positiivista vaikutusta eläinten terveyteen, esim. broilereiden hyvä terveystilanne (salmonellavapaus, terveet jalat). Huolena on, että hyviä korvaavia materiaaleja ei ole tarjolla riittävästi ja että ne ovat kalliimpia.

Talouden monipuolistamiseen liittyvä potentiaali ja kehitysmahdollisuudet

1) ALUETALouden MONIPUOLISTAMINEN JA UUDISTAMINEN

Potentiaalisia aloja ovat mm. bio- ja kiertotalous, uusiutuva energia, matkailu sekä ennallistamiseen tai jälkikäyttöön liittyvä toiminta. Akuutein tarve työllisyys- ja koulutustoimille sekä yritysten tukemiselle on maaseutualueilla, erityisesti Pohjois-Satakunnassa.

Lyhyellä aikavälillä työllistymis- ja liiketoimintamahdollisuuksia voi liittyä mm. kestävään metsänhoitoon perustuvaan energiapuun korjuuketjuun, ja tämä on mahdollista toteuttaa esim. taimikonhoidon ja ensiharvennusten lisäämisen kautta, joiden osalta maakunnassa on hoitovelkaa (jolloin metsän kasvu paranee ja hiilinielut kasvavat) sekä esim. metsätalouden ja -teollisuuden sivuvirtojen käytön kehittämisellä do no significant harm –periaatteen mukaisesti ja metsävaratietoa hyödyntäen.

2) ALUETALOUTTA JA ELINKEINOELÄMÄÄ TUKEVA TKI-TOIMINTA

Edistämällä älykkään erikoistumisen strategiaan perustuvaa tki-toimintaa voidaan vahvistaa elinkeinoelämän monipuolistumista ja uudistumista. Energia-, bio- ja kiertotalousalan, sekä turvetta korvaavien ratkaisujen, innovaatioiden ja liiketoimintamallien ja -konseptien kehittämisessä on potentiaalia kestävä kasvun luomiseksi paikalliseen talouteen.

3) TURVETUOTANNOSTA POISTUVIEN ALUEIDEN KESTÄVÄ KÄYTTÖ

Ennallistamiseen ja jälkikäyttöön sisältyy potentiaalia turveyrittäjien uuden liiketoiminnan ja uusien työpaikkojen kehittämiseen. Uutta liiketoimintaa luovilla toimilla tulee aina olla merkittävä kasvihuonepäästöjä, ekosysteemejä ja vesistöjen tilaa vähentäviä ja parantavia vaikutuksia.

2.2 Kehitystarpeet ja -tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ilmastoneutraalin unionin talouden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä

Tavoitteena v. 2030 mennessä on, että alueella on kyetty vastaamaan siirtymän aiheuttamiin haittavaikutuksiin aluetalouden uudistamiseksi ja monipuolistamiseksi, työllisyyden turvaamiseksi sekä hiilineutraalien ratkaisujen kehittämiseksi ja käyttöönottamiseksi. Suunnitelmalla viedään käytäntöön uuden ilmastolain päästövähennystavoitteita: hiilineutraali v. 2035, päästöt -80 % v. 2040 mennessä, ja -90 %, pyrkien kuitenkin -95 % vuoteen 2050 mennessä (verrattuna vuoteen 1990). sekä ilmastolain tavoitteita hiilinielujen vahvistamisesta. JTF-toimenpiteitä täydentävänä instrumenttina on tarpeen käyttää myös JTM pilarien II ja III mahdollistamia tukimuotoja.

1) ALUETALouden MONIPUOLISTAMINEN JA UUDISTAMINEN

Kehitystarpeet

Älykkään erikoistumisen mukaisia aluetalouden monipuolistumista ja uudistamista sekä työllisyyttä edistäviä toimia, koulutustoimenpiteitä sekä kehittämisprosesseja on tarpeen käynnistää nopeasti.

Kiireellisimmät tarpeet liittyvät siirtymästä eniten kärsivien alueiden yrityksiin ja työntekijöihin (maaseutualueet, Pohjois-Satakunta, erityisesti nuoret). Potentiaalisia aloja ovat mm. uusiutuva energia, bio- ja kiertotalous-, matkailu-, metalli- ja maa- ja metsätalousalat sekä turvesoiden ennallistamis- ja jälkikäyttötoimet.

Tavoitteet ja tulokset

Tavoitteena on, että pystytään luomaan uutta liiketoimintaa, joka monipuolistaa ja uudistaa alueen elinkeinorakennetta sekä luo uusia arvoketjuja ja työpaikkoja. Maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen tukee myös maatilojen elinkelpoisuutta, joka koko maakunnassa, erityisesti Pohjois-Satakunnassa on tärkeää. Tavoitteena on, että tarpeita vastaavia työllistymis- ja koulutusmalleja, tuki- ja neuvontapalveluja on tarjolla sosiaalisesti kestäväällä ja tasa-arvoisella tavalla. Nuorille on tarjolla monimuotoisia koulutus-, kesätyö- ja työssäoppimismahdollisuuksia.

Lyhyellä aikavälillä (vuoteen 2030) pienpuun käyttäminen energiantuotannossa ei vaaranna hiilinieluja, vaan metsien kasvu säilyy ennallaan tai kasvaa ja metsämaan pinta-ala ei pienene. Lyhyellä tähtäimellä metsäenergian käyttö tuottaa ilmastohyötyjä, kun energiakäyttöön ohjataan nopeasti hajoavia hakkuutähteitä tai ainespuuta pienempää harvennuspuuta, joka metsään jätettynä hajoaisi nopeasti.

Pidemmällä aikavälillä, (viimeistään 2030-luvulla) energiantuotannon tulee perustua kasvavissa määrin polttoon perustumattomiin menetelmiin. Metsien käytössä noudatetaan DNSH periaatetta. Kaikissa metsänhoidon töissä jätetään luontokohteet toimenpiteiden ulkopuolelle, jätetään vesistöjen varteen suojavyöhykkeet, säästetään suon ja kivennäismaan vaihettumisvyöhykkeet ja edistetään luontoarvoja pellon reunavyöhykkeellä. Lisäksi nuoren metsän hoidon yhteydessä vahvistetaan monimuotoisuutta säästämällä lahoppuustoa, jättämällä säästöpuuryhmiä ja riistatiheikköjä, suosimalla sekapuustoisuutta ja tekemällä tekopökelöitä.

Osaamisen päivittäminen tukee lyhyemmällä aikavälillä uusia työllistymis- ja liiketoimintamahdollisuuksia (-2030) sekä pidemmällä aikavälillä vauhdittaa tavoitetta siirtymästä kohti hiilineutraalia taloutta (2030-2050).

Toimien tuloksena aluetalouden uudistaminen ja monipuolistaminen on edennyt alueen vahvuuksien (älykkään erikoistumisen strategia) mukaisesti ja tukien Ilmastolain mukaisesti hiilineutraalisuuden tavoitteita kohti vuotta 2050.

2) ALUETALOUTTA JA ELINKEINOELÄMÄÄ TUKEVA TKI-TOIMINTA

Kehitystarpeet

Turvetuotannon vähentyminen edellyttää panostuksia TKI-toimintaan mm. uusien innovaatioiden, toimintamallien, teknologioiden ja tuotantoprosessien kehittämiseen sekä niiden tuomiseen yrittäjien ulottuville ja käytäntöön. Ratkaisuja tulee löytää energian ja kaukolämmön tuotannon raaka-ainehaasteisiin, prosessien kehittämistarpeisiin ja teknisiin muutostarpeisiin, turvetta korvaavien kasvualusta- ja kuivikemateriaaliseen kehittämiseen sekä uusiutuvan energian tuotantoon ja käyttöön (myös pilarit II ja III).

Pohjois-Satakunnassa kehitystarpeet ovat laajamittaisia. Uusien mm. energia-, bio- ja kiertotalousalan innovaatioiden ja liiketoimintamallien ja -konseptien kehittämisen ja käyttöönoton kautta on mahdollista tukea paikallista taloutta kestävästi. Porin seudulla korostuvat uusien energiaraaka-aineiden saatavuuteen ja Rauman seudulla puolestaan turvetta korvaavien kasvu- ja kuivikemateriaalien kehittämiseen liittyvät kehitystarpeet.

Tavoitteet ja tulokset

Tavoitteena on, että uusia teknologioita, innovaatioita ja tuotantomuotoja on otettu käyttöön ja uusia tuotteita on kehitetty markkinoille. Älykkään erikoistumisen alojen, kuten bio- ja kiertotalouden, energia-alan, automaation ja robotiikan tki-toiminta ja vahvistuva osaaminen tukevat siirtymää kohti vihreämpää taloutta.

Tavoitteena on kehittää laadukkaita turvetta korvaavia materiaaleja (kasvualusta, kuivike) ja synnyttää turvetta korvaavien energiaraaka-aineiden korjuun pariin uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja.

Toimien tuloksena kehittyy bio- ja kiertotalouteen sekä uusiutuvaan energiaan perustuvia osaamis- ja innovaatiokeskittymiä sekä kasvavia klustereita, jotka tukevat lyhyemmällä aikavälillä (-2030) alueen elinvoimaisuutta ja elinkeinon uudistumista ja siirtymää kohti uusiutuvia energialähteitä, päästöjä vähentävien teknologioiden käyttöön ottoa ja turvetta korvaavien energia-, kasvualusta- ja kuivikemateriaalien ja -raaka-aineiden tuotekehitystä. Pidemmällä tähtäimellä pyritään polttoon perustumattomaan energiantuotantoon. Kaukolämpölaitokset siirtyvät poltettavasta raaka-aineesta lämpöpumppu- ym. teknologiaan (pilarit II ja III).

3) TURVETUOTANNOSTA POISTUVIEN ALUEIDEN KESTÄVÄ KÄYTTÖ

Kehitystarpeet

Kehitystarpeet liittyvät turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistamiseen ja jälkikäyttöön. Jälkikäytön toimenpiteiden tulee olla linjassa ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämisen kanssa sekä edistää hiilineutraalia taloutta ja hiilinielujen vahvistamista LULUCF-säädösten mukaisesti. Huomioitava on mm. suon ominaisuudet, maiden happamuus, sijainti ja vesitalous. Tarpeet painottuvat turvetuotantoalueille, erityisesti Pohjois-Satakuntaan.

Tavoitteet ja tulokset

Tavoitteena on, että turvealueilla tapahtuvalla uudella toiminnalla on kasvihuonepäästöjä vähentävää sekä ekosysteemejä ja vesistöjen tilaa parantavia vaikutuksia.

Turvetuotannosta poistuneet alueet on ennallistettu, tai ovat muussa tuotanto- tai liiketoimintakäytössä. Alueiden jälkikäyttöä on ohjattu ilmaston, vesistön ja monimuotoisuuden kannalta kestäviin ratkaisuihin turvetuotantoalueiden, suonpohjien, turvemaiden ilmastovaikutusten vähentämiseksi DNSH- ja saastuttaja maksaa -periaatteiden mukaisesti. Pidemmällä aikavälillä myös vesistöjen tila paranee ja alueen vetovoimaisuus kasvaa.

2.3 Johdonmukaisuus muihin kansallisiin ja alueellisiin strategioihin ja suunnitelmiin nähden

Satakunnan alueellinen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma on laadittu laajassa yhteistyössä alueen sidosryhmien kanssa Satakuntaliiton johdolla. Satakunnan alueellisen Siirtymäsuunnitelman toimeenpano sovitetaan yhteen EU- ja kansallisesti rahoitettujen ohjelmien ja toimenpiteiden kanssa maakunnan yhteistyöryhmän ja rahoittavien viranomaisten tiiviin yhteistyön kautta. Oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman mukaiselle tuettavalle toiminnalle kohdennetaan JTF-rahaston hankerahoitusta. Tämä luo edellytyksiä investoinneille, joita voidaan rahoittaa sekä investointirahoituksella että oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin pilari II ja III:n kautta.

JTF:n EAKR:n, ESR+:n, RRF:n ja maaseuturahaston rahoituksen käyttöä synkronoidaan siten, että ne täydentävät toisiaan. Samoin huomioidaan kansalliset rahoitusmahdollisuudet. Lisäksi tärkeää on työ Interreg-ohjelmien kanssa. EU:n Itämeren alueen strategia EUSBSR vastaa Itämeren alueen maiden yhteisiin haasteisiin ja on pohjana strategian toimenpiteiden rahoittamiselle. Kansainvälinen EDIH-verkosto voi edistää yhteistyötä digitalisaation toimenpiteissä.

Satakunta-strategian (sis. Satakunnan maakuntasuunnitelma 2050, maakuntaohjelma 2022–2025 ja älykkään erikoistumisen strategia 2021–2027) ohjaavat periaatteet: ilmastonmuutoksen huomiointi ja vastuullinen toimintatapa sekä strategiset kärkiteemat ovat vahvasti synergiassa Satakunnan JTFsuunnitelman kanssa.

Maakunnan älykkään erikoistumisen mukaiset innovaatioklusterit (mm. bio- ja kiertotalous, sininen talous, energia, automaatio ja robotiikka, elintarvike, teknologiametalli-, mineraali- ja akkuklusterit, turvallisuus ja huoltovarmuus, hyvinvointitalous ja elämystalous) sekä elinkeinoelämän sekä tutkimus-, kehittämis- ja koulutusorganisaatioiden toimialarajat ylittävien kumppanuuksien vahvistaminen tukevat uusien ratkaisujen ja innovaatioiden löytämistä oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmassa esille tuotuihin haasteisiin ja kehittämistarpeisiin sekä aluetalouden uudistamiseen ja monipuolistamiseen Satakunnassa.

JTF-suunnitelman ja älykkään erikoistumisen strategian synergiaa koordinoidaan älykkään erikoistumisen mukaisilla maakunnallisilla tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiofoorumeilla, jotka myös varmistavat sidosryhmäyhteistyön toimivuuden yrittäjämäisen etsimisen prosessin (Entrepreneurial discovery process) mukaisesti.

Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 (energiantuotanto; turve, bioenergia, tuulivoimatuotanto ja aurinkoenergia) tavoitteet ovat samansuuntaisia JTF-suunnitelman kanssa tukien mm. uusiutuvan energian ja biotalouden kasvumahdollisuuksien edistämistä, kotimaisen energiantuotannon lisäämistä ja huoltovarmuuden edistämistä.

Alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman (Älykäs maaseutu, maaseuturahasto) painopisteiden mukainen kehittäminen sekä Satakunnan JTF-suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet ovat synergiisiä ja hyvin yhteensovittavissa keskenään. JTF:n toimenpiteet kohdistuvat pääosin maaseutualueille ja se sisältää myös aluekehityksen kannalta olennaisia toimenpiteitä, joita ei voi maaseuturahastolla tukea. Näitä ovat esim. turvesoiden jälkikäytön edistäminen.

Suomen kansallisen yhdennetyn energia- ja ilmastosuunnitelman tavoitteet perustuvat Marinin hallitusohjelman tavoitteisiin. Satakunnan alueellisen JTF-suunnitelman tavoitteet ja toimet keskittyvät etenkin hallitusohjelman strategiseen kokonaisuuteen ”hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi”, mutta kytkeytyvät myös muihin hallitusohjelman strategisiin kokonaisuuksiin. Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035, mihin pyritään päästövähennystoimia nopeuttamalla ja hiilinieluja vahvistamalla. Hallitusohjelman tavoitteena on turpeen energiakäytön puolittaminen vuoteen 2030 mennessä. Satakunnan alueellinen oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelma (JTF-suunnitelma) on tavoitteen mukainen, joskin siirtymä saattaa toteutua jo aiemmin. Satakunnan ilmasto- ja energiastrategian mukaan Satakunta on vuonna 2030 ilmastoystävällinen, kestävien energiaratkaisujen maakunta. Satakunnan JTF-suunnitelman tavoitteet ovat samansuuntaiset.

2.4 Suunnitellut toimintatyypit

Siirtymä vaikuttaa maakunnan eri osissa aiheuttaen erilaisia kehittämistarpeita ja edellyttäen siten myös joustavaa ja monipuolista kehittämisprosessien toimeenpanoa. Synergiat myös muiden alueiden kanssa tulee huomioida.

Perustuen todettuihin haittavaikutuksiin ja niiden laajuuteen, tunnistettuihin kehittämispotentiaaleihin sekä suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin, on toimintatyypit luokiteltu kolmeen ryhmään:

- ***) kiireellisimmät, ensisijaisen tärkeät toimet, high priority,
- ***) keskeiset toimet suunnitelman tavoitteiden toteuttamiseksi lyhyemmällä aikajänteellä, priority sekä
- *) muut toimet, jotka tärkeitä ja vaikuttavia pidemmällä aikajänteellä, related investments.

JTF-instrumenttia täydentävänä on mahdollista käyttää JTM pilariin II ja III mukaisia rahoitusmahdollisuuksia suunnitelman mukaisissa toimintatyypeissä.

1) ALUETALouden UUDISTAMINEN JA MONIPUOLISTAMINEN

Tuetaan maakunnan älykkään erikoistumisen strategian mukaisia toimenpiteitä ja investointeja, jotka luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja työpaikkoja, vahvistavat osaamista sekä edistävät elinkeinotoiminnan uudistumista ja monipuolistamista.

1a) Pk-yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen ***

Tuetaan pk-yritysten toimintaedellytyksiä toimintatyyppin mukaisesti. Kehitetään mm. energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian ratkaisuja, bio- ja kiertotalousliiketoimintakonseptien ja -puistojen luomista sekä investoidaan resurssien kiertoa edistävään alueelliseen infrastruktuuriin. (JTM pilarit II ja III) mukaisia mahdollisuuksia voidaan käyttää kuntaomisteisten (nimellisteholtaan alle 20 MW) energiayhtiöiden investoinneissa uudentyyppisiin energiaratkaisuihin sekä niiden tutkimus- ja kehittämisprosesseihin.

Tuetaan mm. turvetuotannosta vapautuvan kaluston hyödyntämistä uuden yritystoiminnan luomiseen. Tuetaan älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti esim. bio- ja kiertotalouteen, elämystalouteen ja uusiutuvaan energiaan perustuvan uuden liiketoiminnan kehittämistä, tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä osaamista ja investointeja.

1b) Turvesektorin yrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi ***

Edistetään yritysten osaamista ja panostetaan jatkuvaan oppimiseen. Vahvistetaan esim. kiertotalouteen ja biotalouteen ja uusiutuvaan energiaan liittyvää liiketoimintaosaamista sekä uusiin toimintatapoihin, teknologioihin liittyvää osaamista (esim. puunkorjuun tai turvesoiden ennallistamisen aloille). Aloilla on potentiaalia arviolta 40–50 uuden työpaikan syntymiseen.

1c) Uusi tai uudistuva liiketoiminta, (ml. yritysverkostojen kehittäminen, yrityskiihdyttämö- ja hautomomallit) sekä yritysten jatkuvaus omistajavaihdoksin **

Kehitetään uutta liiketoimintaa ja liiketoiminnan uudistamista tukevia yrityspalveluekosysteemejä. Varmistetaan osaamisen siirto omistajanvaihdosten yhteydessä. Edistetään yritysten osaamista ja verkostoitumista, tuotekehitystä, liiketoimintaa ja kansainvälistymistä. Vahvistetaan yritysten valmiuksia mm. uusien digitaalisten tuotteiden, palvelujen ja liiketoimintamallien hyödyntämiseen.

1d) Uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen; ensisijainen kohderyhmä turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset, erityiskohteena nuoret ***

Kehitetään turpeen nostossa toimineiden yrittäjien ja työntekijöiden uudelleen- ja täydennyskoulutustarpeita vastaavien joustavien koulutusmallien sekä työllistämisen- ja tukimuotojen ja neuvontapalvelumallien kehittämistä. Toimissa huomioidaan esim. digitaaliset taidot, osaamisen ja ammattitaidon täydentäminen ja uusintaminen, muutosvalmiuden kehittäminen sekä haavoittuvassa asemassa olevien tukitoimet siltä osin kuin ESR+ -toimet eivät riitä vastaamaan tässä suunnitelmassa kuvattuihin erityistarpeisiin. Tuettavissa toimissa ensisijainen kohderyhmä ovat nuoret (tavoite 40 henkilöä).

Alueella on paljon nuoria, joiden tulevaisuudennäkymässä on ollut turvealalla tai siihen liittyvillä aloilla toimiminen. Tarjotaan mahdollisuuksia uusien taitojen hankkimiseen, osaamisen täydentämiseen (esim. tutkinnon osat), jotta nuorten olisi tulevaisuudessa mahdollista työllistyä alueella. Koulutustoimenpiteitä toteutetaan uusien työpaikkojen syntymisen kannalta potentiaalisilla ja/tai kehittyvillä aloilla, kuten bio- ja kiertotalous-, uusiutuva energia, matkailu-, metallitai maa- ja metsätalousaloilla. Tuetaan yrittäjäperheiden ja työntekijöiden jaksamista ja työhyvinvointia parantavien toimintamallien kehittämistä.

2) ALUETALOUTTA JA ELINKEINOELÄMÄÄ TUKEVA TKI-TOIMINTA

Satakunnan älykkään erikoistumiseen kytkeytyvät osaamiskeskittymät tarjoavat mahdollisuuksia uusien kumppanuuksien ja tki-toiminnan kehittämiseen uuden liiketoiminnan ja innovaatioiden luomiseksi ja hyödyntämiseksi. Energia-, bio- ja kiertotalousalan innovaatioiden ja liiketoimintamallien ja -konseptien kehittämisessä nähdään paras potentiaali kestävän kasvun luomiseksi paikalliseen talouteen.

2a) Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet **

Edistetään elinkeinoelämälähtöisiä tki-yhteistyömalleja ja toimintatapoja yritysten, korkeakoulujen, tutkimuslaitosten sekä koulutuksen järjestäjien yhteistyölle, osaamisen sekä teknologian siirrolle älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti. Vahvistetaan hiilineutraalin talouden edistämiseen, energia- ja resurssitehokkuuteen, ympäristöhaittojen ja – riskien vähentämiseen sekä kasvihuonepäästöjen vähentämiseen liittyvää tki-toimintaa ja teknologioiden, tuotteiden, materiaalien, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämistä, skaalaamista ja käyttöönottoa sekä tuetaan pilotointi- ja demonstraatiohankkeita esim. puu- ja biohiili-innovaatioiden pilotointia ja testausta.

2b) Pk-yritysten bio- ja kiertotalouskonseptit **

Tuetaan uusia bio- ja kiertotalouteen perustuvia liiketoimintakonsepteja, symbiooseja sekä energiantuotannon ratkaisuja ja niiden käyttöönottoa ja kaupallistamista. Kehitetään paikallista verkostoitumista ja yhteistyökonsepteja, joissa yritykset tuottavat toisilleen lisäarvoa hyödyntämällä toistensa sivuvirtoja, teknologiaa, osaamista tai palveluja. Tuetaan mm. Living-lab konsepteja, joiden kautta yritykset pystyvät testaamaan uusia tuottavuutta ja vihreää kasvua lisääviä uusia teknologiaratkaisuja omassa tuotantoympäristössään.

2c) Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut ja TKI ***

Tuetaan uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä sekä energiatehokkuutta tukevien ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa sekä energiaraaka-aineisiin, prosessien ja menetelmien kehittämistarpeisiin ja teknisiin muutostarpeisiin liittyvää tki-toimintaa ja kokeiluja. Tuetaan turvetta korvaavien energiaraaka-aineiden saatavuutta mm. kehittämällä puunkorjuuketjuja.

Pidemmillä aikavälillä siirryttäessä pois puun energiakäytöstä, logistiikkaketjua voidaan hyödyntää muussa elinkeinotoiminnassa (esim. peltobiomassojen käytössä ja luonnontuotteiden keruussa) ja siten tukea maatalouden ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja työllisyyttä alueella.

Tuetaan esim. vähähiiliseen teknologiaan sekä päästöttömiin ja älykkäisiin energiajärjestelmiin liittyvien tuote- ja palvelukonseptien kehittämistä. Tuetaan esim. biopohjaisten sivuvirtojen hyödyntämistä uusiutuvan energian tuotannossa. Kehitetään hiilidioksidin talteenottomenetelmiä ja ratkaisuja biokaasun ja uusiutuvan vedyn tuotantoon ja käyttöön esim. CHP-laitosten avulla. Lisäksi edistetään bioöljyn ja -hiilen tuotantoa sekä aurinko- ja geotermisen energian käyttöä.

2d) Uudet innovaatiot turpeen korvaamiseksi ja turpeen uudet innovatiiviset käyttömuodot **

Tuetaan turvetta korvaaviin ilmastokestäviin raaka-aineisiin liittyvää tki-toimintaa, selvityksiä, pilotointia ja tuotekehitystyötä. (kasvu- ja kuivikemateriaalit, kiertolannoitteet). Selvitetään esim. ruoka- metsä- ja energiantuotannon sivuvirtojen hyödyntämistä uusien tuotteiden kehittämisessä. Edistetään korkeamman jalostusasteen tuotteiden kehittämistä (esim. akustiikkalevyt, kosmetiikka, terveystuotteet). Toimet eivät saa olla haitallisia ympäristölle tai ilmastolle, mikä tulee varmistaa hakemusvaiheessa.

2e) Polttoon perustuvan ja perustumattoman teknologian lisäinvestoinnit (pilarit II ja III) *

Polttoon perustuvan ja perustumattoman teknologian lisäinvestointeja voidaan tukea pilarin II ja III kautta.

3) TURVETUOTANNOSTA POISTUVIEN ALUEIDEN KESTÄVÄ KÄYTTÖ

Toimenpiteillä toteutetaan turvetuotannosta vapautuvien alueiden ennallistamiseen, turvemaiden päästöjen vähentämiseen, ympäristö- ja vesistövaikutusten arviointiin, alueiden käyttötarkoituksen muuttamiseen ja jälkikäyttöön liittyviä ratkaisuja ja uuden liiketoiminnan kehittämistä sekä niihin liittyviä selvityksiä ja pilotointeja. Lähtökohtana tuotantoalueiden ennallistamisessa ja jälkikäytössä on saastuttaja maksaa -periaate. Toimenpiteissä ja investoinneissa noudatetaan DNSH-periaatetta.

3a) Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen ja jälkikäyttö sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista; kattaa myös turvetuotannosta poistuvien soiden yhteydessä olevat vesistöalueet, mikäli niiden kunnostamisen tarve liittyy turvetuotannon loppumiseen. *

Jälkikäytön toimenpiteet linjassa ovat ilmaston muutoksen haittojen lieventämisen ja haittoihin mukautumisen kanssa. Jälkikäytön toimenpiteiden tulee myös selvästi myötävaikuttaa hiilineutraaliseen talouteen ja hiilinielujen vahvistamiseen LULUCF-säädösten mukaisesti. Toimenpiteillä tulee aina olla kasvihuonepäästöjä vähentäviä sekä ekosysteemejä ja vesistöjen tilaa parantavia vaikutuksia. Tutkimus- ja selvityshankkeita hyödynnetään olosuhteisiin parhaiten soveltuvien jälkikäytön toimenpiteiden kartoittamiseksi sekä uusien mallihankkeiden ('showcases') löytämiseksi ja edistämiseksi. Jälkikäyttömuodon soveltavuuteen vaikuttaa mm. suon ominaisuudet, happamuus, sijainti ja vesitalous, jotta ympäristöön ja ilmastoon kohdistuvat haittavaikutukset voidaan arvioida. Selvitettäviä ratkaisuja ovat esimerkiksi uusiutuvan energian tuotanto, ennallistaminen ja kosteikkorakentaminen, kasvintuotanto, virkistys tai matkailukäyttö tai esim. kasvu- ja kuiviketurvetta korvaavien materiaalien tai terveystuotteiden tuotanto.

4) TEKNINEN TUKI

Tuetaan JTF-rahaston tehokkaan hallinnoinnin ja käytön kannalta välttämättömiä toimia

Suunnitellut toimintatypit ja niiden odotettu panos ilmastosiirtymän vaikutuksen lieventämiseen

- Toimintatyypeillä 1a) – 1d) vastataan sosioekonomisiin haittavaikutuksiin, tukemalla aluetalouden uudistumista ja maaseutuelinkeinojen monipuolistumista, uusien työpaikkojen ja liiketoiminnan synnyttämistä sekä tarjoamalla tukea, neuvontaa ja kouluttautumismahdollisuuksia työpaikkansa menettäneille ja työttömyysuhan alaisille, huomioiden erityisesti nuoret.
- Toimintatyypeillä 2a) – 2d) tuetaan tunnistettuihin kehittämistarpeisiin ja potentiaaliin liittyvää tki-toimintaa aluetalouden monipuolistamiseen ja uudistamiseen liittyvän potentiaalin konkretisoimiseksi uusiksi työpaikoiksi ja liiketoiminnaksi.
- Toimintatyyppillä 2e) vastataan tarpeisiin, joita aiheutuu turpeesta luopumisesta energialähteenä.
- Toimintatyyppin 3a) mukaisilla, laajojen turvetuotannosta poistuvien alueiden ennallistamiseen tai jälkikäyttöön liittyvillä, toimenpiteillä on aina oltava merkittäviä kasvihuonepäästöjä vähentäviä sekä ekosysteemejä ja vesistöjen tilaa parantavia vaikutuksia.
- Toimintatyyppiä 4 tarvitaan rahaston tehokkaaseen hallintaan ja toimeenpanoon.

Toimialojen muutosprosessiin vastataan Satakunnan Älykkään erikoistumisen strategian pohjalta. Kaikkien suunnitelman kautta toteutettavien toimenpiteiden on toteutettava DNSH-periaatetta, oltava päästöjä vähentäviä sekä sukupuolten tasa-arvoisen osallistumisen mahdollistavia.

Suunniteltujen toimien synergia ja täydentävyys muiden ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa

Alueellinen suunnitelma luo edellytyksiä investoinneille, joita voidaan rahoittaa oikeudenmukaisen siirtymän kahden muun pilarin (II ja III) kautta. Pilarin II ja III kautta toteutettavilla toimilla tuetaan alueen siirtymästä johtuvia kehitystarpeita sekä synergiaa ja täydentävyyttä. Investoinnit liittyvät älykkään erikoistumisen mukaisten osaamis- ja innovaatioalojen kehittämismahdollisuuksiin, joita ovat esimerkiksi: bio- ja kiertotalouteen, uusiutuvaan energiaan, turvetta korvaavien materiaalien ja tuotteiden tuotantoon, teollisiin symbiooseihin, uusiutuvan vedyn tuotantoon sekä energian varastointi- ja hiilinieluratkaisujen kehittämiseen ja uuden teknologian käyttöönottoon liittyvät investoinnit.

Pilarista II rahoitettavia voivat olla esim.

- kestävään energiainfrastruktuuriin,
- digitalisaatioon,
- tki-toimintaan,
- arvoketjujen kehittämiseen sekä
- pk-yritysten rahoituksen saatavuuteen ja pääomatukeen liittyvät hankkeet.

Pilarista III rahoitettavia voivat olla esim. kuntien, kuntayhtymien ja julkisten liikelaitosten

- polttoon perustumattomat energiainvestoinnit;
- maalämpöinvestoinnit;
- energia- ja lämpölaitosten kaukolämpöverkkojen investoinnit;
- julkisten rakennusten energiainvestoinnit
- kiertotalous, jätteidenkäsittely ja kaupunki-infra
- alemman tie- ja rataverkon kunnossapidon investoinnit (huom. alemman tieverkon perustukset kaipaisivat isoja kunnostus- ja kuivatustoimia, jotta ne kestäisivät ilmastonmuutoksen myötä jo kasvaneet vesimäärät)
- uusiutuvan energian ratkaisut sekä teknologiset muutokset (lämpöpumput ym.)

3. Hallintomenettelyt

3.1 Kumppanuus

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 – EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelma toteutetaan yhtenä ohjelmana koko maassa (pl. Ahvenanmaan maakunta). JTF on yksi ohjelman rahastoista. Hallintoviranomainen Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on ohjannut yleistä valmisteluprosessia Suomessa, ja maakunnan liitto on johtanut TJTP-valmistelua maakunnassa. TJTP-valmistelua on Suomessa tukenut ”Alueellisten oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelmien valmistelutuki Suomessa-hanke”, jossa myös Satakunnan maakunta on ollut hyödynsaajana.

TJTP-valmistelusta on vastannut Satakuntaliitto ja valmisteluun on osallistunut keskeisistä sidosryhmistä koottu valmisteluryhmä, johon kuului Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Suomen Metsäkeskuksen, ProAgraria Länsi-Suomen, alueen kuntien, järjestöjen, yrittäjien, kehittämissyhtiöiden, tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden sekä Satakuntaliiton edustajat.

Maakunnassa toteutettiin sidosryhmätilaisuuksia, kyselyjä ja keskusteluja. Kyselyt toteutettiin alueen kunnille, kaukolämpölaitoksille ja turvealan yrittäjille. Nuorten osallisuus on toteutunut nuorten tuottajien osalta kyselyn kautta ja selvittämällä nuorten tulevaisuusnäkyviä erityisesti Pohjois-Satakunnassa. Alueellinen valmisteluryhmä jatkaa toimintaansa alueellisena JTF-seurantaryhmänä ja ryhmässä on mukana MTK-Satakunta maaseutunuorten ja Satakunnan nuorisovaltuuston edustajat.

EU:n alue- rakennepoliitiikan ohjelman valmistelua ohjaa kumppanuusperiaate ja suomalainen hallintoperinne, joka korostaa kuulemistä, sekä alue- ja rakennepoliitiikan rahastojen toimintaa säätelevä lainsäädäntö, jossa on määritelty kumppaneiden osallistuminen EU-ohjelmien valmisteluun ja toimeenpanoon.

Valmistelutyö tehdään yhteistyössä maakunnan liittojen, valtion viranomaisten, kuntien ja muiden ohjelmien toteuttamiseen osallistuvien julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden ja yhteisöjen kanssa.

JTF-maakunnat käynnistivät vuonna 2020 työskentelyä tukemaan kansallisen JTF- koordinaatioryhmän, josta muodostui tärkeä keskustelufoorumi hallintoviranomaisen ja maakuntien kesken.

Kumppanuusperiaatetta on noudatettu Satakunnan valmistelussa maakunnan yhteistyöryhmän (MYR), sen sihteeristön (MYRS), maakuntahallituksen, alueellisista sidosryhmistä ja viranomaisista kootun valmisteluryhmän sekä työpajojen, kyselyjen ja keskustelujen kautta.

MYR:ssä on edustettuina alueen kunnat ja maakunnan liitto, Satakunnan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset valtion viranomaisena, sekä muuta valtionhallintoa edustavat Lounais-Suomen aluehallintovirasto ja Suomen Metsäkeskus sekä työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt ja kansalaisyhteiskuntaa edustavat järjestöt.

3.2 Seuranta ja arviointi

MYR seuraa ja arvioi ohjelman toimeenpanoa ja raportoi EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja esittää sille tarvittaessa ohjelmaa koskevia muutostarpeita. Ohjelman toteutumistilannetta seurataan ohjelmalle asetettujen tulos- ja tuotosindikaattoreiden perusteella sekä arvioinneilla.

MYRS hoitaa maakunnan yhteistyöryhmän valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. MYRS tehtävänä on seurata toimeenpanoa ja ohjelmalle asetettujen tavoitteiden toteutumistilannetta ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle, sekä tehdä itsearviointia toimeenpanosta ja toteumatilanteesta. MYRS analysoi seurantatiedot ja esittää tarvittaessa yhteistyöryhmälle päätettäväksi korjaavia toimenpiteitä, joilla suunnitelman toimeenpanoa edistetään. Hanketason tulos- ja tuotoskohtaista toteumaa seurataan välittävän viranomaisen toimesta sekä hankkeille asetettavissa ohjausryhmissä.

Käytettävät indikaattorit on kuvattu alla:

Tuotosindikaattorit

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Tavoite (2029)
EECO07	18-29 -vuotiaiden nuorten lukumäärä	hlö	40
RCO01	Tuetut yritykset	kpl	136
RCO02	Avustuksilla tuetut yritykset	kpl	89
RCO04	De minimis -tukea saaneet yritykset	kpl	47
RCO05	Tuetut uudet yritykset	kpl	35
RCO07	Yhteisiin tutkimushankkeisiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot	kpl	5
RCO10	Yritykset yhteistyössä tutkimuslaitosten kanssa	kpl	528
RCO38	Turvetuotannosta poistuvien, ennallistamisen tai jälkikäytön kohteena olevien soiden pinta-ala	ha	1000

Tulosindikaattorit

Tunnus	Indikaattori	Mittayksikkö	Tavoite (2029)
EE CR03	Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyyden	hlö	20
RCR01	Tuettuihin yksiköihin luodut työpaikat	kpl	135
RCR03	Tuote- tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset)	kpl	37
RCR19	Yritykset, joilla on suurempi liikevaihto	kpl	67
NR01	Verkostojen ja innovaatio-ekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut	kpl	94
NR03	Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan	kpl	39
NR07	Turvetuotannosta vapautuneen, ennallistetun alueen pinta-ala	ha	500
NR09	Pk-yritykset, jotka aloittavat energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvaa uutta liiketoimintaa	kpl	31

3.3 Koordinointi- ja seurantaelin/-elimet

Satakuntaliitto vastaa EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman alueellisesta valmistelusta ja alueellisen rahoitussuunnitelman valmistelusta Satakunnassa. MYR vastaa eri rahastojen välisestä yhteensovittamisesta ja edesauttaa laajojen, aluekehittämisen kannalta merkittävien hankekokonaisuuksien valmistelua ja edistää niiden toteutusta.

MYR raportoi EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman toteutumisesta hallintoviranomaiselle ja esittää sille ohjelmaa koskevia muutostarpeita sekä tiedottaa ohjelman toimeenpanosta. MYRS hoitaa ja koordinoi rahastojen valmistelu-, esittely- ja täytäntöönpanotehtäviä. Sihteeristön tehtävänä on seurata maakunnan alueella rahoitettaviksi ehdotettuja hankkeita ja raportoida niistä yhteistyöryhmälle sekä käsitellä kaikki JTF-rahaston päätösesitykset.

Välittävänä toimieliminä toimivat Satakuntaliitto ja Keski-Suomen ELY-keskus. Niiden tehtävät ja toimivalta on määritelty aluekehityslainsäädännössä. TJTP:n toimeenpano toteutetaan osana Uudistuva ja osaava kasvu 2021–2027-ohjelman toimeenpanoa ja se huomioidaan välittävien viranomaisten hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksissa. Toimeenpanossa hyödynnetään EURA2021-tietojärjestelmää.

4. Ohjelmakohtaiset tuotos- ja tulosindikaattorit

Suunnitelman interventiologiikka edellyttää ohjelmakohtaisia indikaattoreita, koska yhteiset indikaattorit eivät tarjoa riittävän kohdennettuja mittareita kaikkien toimintatyypeillä tavoiteltavien tuloksien mittaamiseen.

NR01 Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut

NR03 Pk-yritykset, jotka aloittavat uuden liiketoiminnan

NR09 Pk-yritykset, jotka aloittavat energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvaa uutta liiketoimintaa